

Tekst 4

De Romeinse generaal Manlius heeft in Klein-Azië het volk van de Galaten verslagen. Hij keert in 188 voor Christus met zijn leger en enorm veel buit terug naar Italië.

In de onderstaande tekst is Manlius in Noord-Griekenland onderweg in het bergachtige gebied van de Thraciërs. De Thraciërs bestaan uit veel verschillende volken.

- 1 Vanaf de stad Cypsela volgde een smalle, steile weg door de bossen,
- 2 met een lengte van ongeveer tien mijl. Propter cuius difficultatem itineris
- 3 in duas partes divisus exercitus, et praecedere una iussa, altera magno
- 4 intervallo cogere agmen. Media impedimenta interposuit. Plaustra cum
- 5 pecunia publica erant pretiosaque alia praeda. Ita cum per saltum iret,
- 6 Thraecum decem haud amplius milia ex quattuor populis, Astii et Caeni
- 7 et Maduateni et Coreli, ad ipsas angustias viam circumsederunt.
- 8 Opinio erat non sine Philippi Macedonum regis fraude id factum; eum
- 9 scisse non alia quam per Thraeciam redituros Romanos, et quantam
- 10 pecuniam secum portarent. In primo agmine imperator erat, sollicitus
- 11 propter iniquitatem locorum. Thraeces nihil se moverunt, donec armati
- 12 transirent. Postquam primos superasse angustias viderunt, postremos
- 13 nondum appropinquantes, impedimenta et sarcinas invadunt. Ze doodden
- 14 de bewakers en gingen er met veel buit vandoor.

Livius, Ab Urbe Condita 38.40.6-10

Aantekeningen

- regel 2*   **cuius itineris = eius itineris**
- regel 3*   **divisus** *Vul aan: est*
una *Vul aan: pars*
iussa *Vul aan: est*
altera *Vul aan: pars*
- regel 4*   **cogere agmen** de achterhoede vormen
Media *Predicatief vertalen.*
impedimenta (*onzijdig meervoud*) bagagetroepen
- regel 5*   **interposuit** *Onderwerp: hij (= Manlius)*
erant dat waren ('dat' verwijst naar de bagagetroepen)
- regel 6*   **Ita cum = Cum ita**
Thraex, -cis Thraciër
- regel 6-7*   **decem haud amplius milia** hoogstens tienduizend
Astii, Caeni, Maduateni, Coreli Astiërs, Caeniërs,
Madauteniërs, Coreliërs
- regel 7*   **ipsas** *Onvertaald laten.*
- regel 8*   **Opinio** *namelijk bij de Romeinen*
non t/m fraude door verraad door de Macedonische
koning Philippus (*Macedonië grenst aan Thracië*)
- regel 9*   **factum** *Vul aan: esse*
scisse = scivisse - *Hiervan is eerst een a.c.i.-constructie*
afhankelijk, en daarna ook de bijzin quantam t/m
portarent (*regel 9-10*).
alia langs een andere route
Thraecia Thracië
- regel 10*   **redituros** *Vul aan: esse*
- regel 11*   **imperator** *Hiermee wordt Manlius bedoeld.*
Thraex, -cis Thraciër
- regel 12*   **armati** de gewapenden (*de Romeinen die voorop liepen*)
transire langsmarcheren
- regel 12-13*   **superasse = superavisse**
postremos nondum appropinquantes =
et postremos nondum appropinquantes viderunt
- regel 13*   **impedimenta** (*onzijdig meervoud*) bagagetroepen